

4. Наконечний М. Лінгвістичні питання УРЕ. *Бюлетень УРЕ*. Харків, 1931. № 1. С. 20 – 42.

5. Резолюція Комісії НКО в справі перевірки роботи на мовному фронті. *Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду : док. і матеріали*. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. С. 152 – 159.

6. Рожанківський Р. Видові перфективи двовидових безпрефіксних дієслів чужомовного походження на *-ува(ти)*. *Проблеми української термінології*. Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2007. № 593. С. 127 – 131.

7. Романюк Ю. В. Вплив соціодинаміки на систему і структуру українського дієслова. *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2015. Вип. 2 (53). С. 117 – 123.

8. Руссу А. О. Префіксальне дієслівне термінотворення в «Російсько-українському словнику» (1924 – 1933 рр.): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2016. 20 с.

9. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець XX – початок XXI ст.). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.

Сніжана Лембік
(*м. Харків*)

ІМПЛІКАТУРИ У СКЛАДНИХ БЕЗСПОЛУЧНИКОВИХ РЕЧЕННЯХ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ MOVI

Між предикативними частинами складного речення нерідко встановлюються зв'язки, що виводяться на основі прояву властивостей ситуації у змістових відносинах. Подібні інферентні відносини у складних безсполучникових реченнях завжди імпліцитні. Специфікою невиражених (імплікаційних) відношень між елементарними реченнями є те, що базою такої імплікації слугує знакова діяльність, яку М.В. Нікітін називає «семіімплікаційними значеннями» [3, с. 87]. Умовно подібні значення можна розмежувати та представити у вигляді імплікатур конвенційного та неконвенційного типу. На думку П. Грайса, про характер імплікатури можна судити за наявністю чи відсутністю певного лінгвістичного елемента [5, с. 41–58].

Зазначимо доцільність розмежування цих двох видів імплікатур відповідно до дихотомії мова / мовлення. Звісно, обидва види імплікатур реалізуються у мовленневих висловленнях. Однак конвенційні імплікатури являть собою потенційну характеристику узагальнених моделей відповідних синтаксичних конструкцій, як у мовній системі, так і у мовленні, тоді як

мовленнєві виникають тільки при продукуванні висловлення у певній ситуації. Поняття «конвенційні» і «неконвенційні імплікатури» є суттєвим елементом у теорії інтерпретації висловлення [6, с. 205].

Коли йдеться про імплікатури у складних безсполучникових реченнях сучасної французької мови, мається на увазі постійний (конвенційні) або непостійний (мовленнєві імплікатури) характер формально не виражених змістових відносин рівнозначності / залежності між предикативними частинами. Якщо вийти за межі аналізу тільки розповідних складних безсполучникових речень, який зазвичай робиться у граматичній літературі, то виявляється, що поєднання елементарних речень з однаковими або різними комунікативними настановами обмежує вираження змістових відносин. Зміст конвенційної імплікатури може бути вагомим підставою для розподілу моделей складних безсполучникових речень французької мови з однаковими та різними комунікативними настановами предикативних частин.

Збереження в мовленнєвих реалізаціях загальної схеми моделей комунікативних типів складних безсполучникових речень мовної системи не завжди є показником наявності конвенційних імплікатур. У французькій мові поширені складні безсполучникові речення, між предикативними частинами яких встановлюються специфічні відносини. Специфіка таких конструкцій полягає в тому, що між елементарними реченнями можна імплікувати дієслово мовлення, сприйняття. Вочевидь, це окремий вид спонтанної побудови мовлення за асоціативним принципом. Такі конструкції отримали назву речень переривчастої структури [2, с. 14].

Спостереження показують, що у складних безсполучникових реченнях французької мови переривчата структура є характерною як для монокомунікативних, так і для полікомунікативних конструкцій:

1. *Regardez: le soir tombe* (Yourcenar).
2. *Je pensais à M. de Rollebon: après tout, qu'est-ce qui m'empêche d'écrire un roman sur sa vie?* (Sartre)
3. *Je vis un garçon de mon âge. Il s'approcha: c'était un petit paysan* (Pagnol).

У першому наведеному прикладі імплікується конструкція з дієсловом сприйняття (*voir*). Адресату пропонується виконати імперативну дію, щоб впевнитися у достовірності констатації розповідної предикативної частини. Він має сприйняти та оцінити інформацію. Саме ця розумова операція не називається мовцем, але легко відновлюється. Тому невисловлена предикативна конструкція зі значенням акту сприйняття стає у даному випадку суттєвою при інтервербальних контактах. Разом з тим, саме перша предикативна частина визначає, кому й у якій формі адресується асоційована дія.

Незважаючи на значну кількість досліджень, науковці продовжують вважати безсполучникові складні речення однією з самих спірних синтаксичних конструкцій у сучасній французькій мові [4]. Тому підхід до характеристики складних безсполучникових речень з точки зору прагматики (виявлення відповідних імплікатур у комунікативних типах складних безсполучникових речень), а також деяких положень теорії інтерпретації висловлення (розмежування двох аспектів висловлення) укріплює позиції тих дослідників, що розглядають дані складні конструкції у різних мовах як автономні синтаксичні формування [1; 7], і створює перспективи для їхнього порівняння із сполучниковими складними реченнями.

Література

1. Ковальчук М. С. Ускладнені багатокомпонентні речення з безсполучниковою структурною основою в українській мові. *Франція та Україна, науково-практичний досвід у контексті діалогу національних культур: мат-ли VII Міжнародної конференції*. Т. I. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровськ. ун-ту, 2001. С. 63-64.
2. Лембик С.О. Безсполучникові складні речення сучасної французької мови: структура, семантика, прагматика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.05 «Романські мови». Київ, 2006. 20 с.
3. Никитин М.В. Основания когнитивной семантики: учебное пособие. СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2003. 277 с.
4. Шубб Л.В. Моносубъектные сложносочиненные предложения в современном французском языке: На материале союзных и бессоюзных предложений в научном и художественном стилях: дис. на соискание уч. степени канд. філол. наук: спец. 10.02.05 «Романские языки». Москва, 2000. 170 с.
5. Grice H.P. Logic and conversation. *Syntax and semantics. Vol. 3. Speech Acts*. N.Y.: Academic Press, 1975. P. 41-58.
6. Moeschler J., Reboul A. Dictionnaire encyclopédique de pragmatique. P.: Editions du Seuil, 1994. 579 p.
7. Riegel M., Pellat J.-C., Rioul R. Grammaire méthodique du français. P.: PUF, 1999. 631 p.